

Duitsland in shock na aanslag kerstmarkt Berlijn

Achtergrond - 20 december 2016 - Auteurs: Marja Verburg, Wiebke Pittlik

Bij een terreuraanslag op een kerstmarkt in het centrum van Berlijn zijn maandagavond twaalf mensen om het leven gekomen. De politie is nog op zoek naar de dader. De verdachte die maandagavond werd gearresteerd, is dinsdagavond vrijgelaten. IS heeft de aanslag opgeëist.

De vrachtwagen reed maandagavond rond 20.00 uur in op een kerstmarkt op de Breitscheidplatz bij de Gedächtniskirche in Berlijn. Daarbij zijn zeker twaalf doden gevallen en 49 mensen gewond geraakt. Het gaat om een terreuraanslag, bevestigde minister van Binnenlandse Zaken De Maizière dinsdagmiddag. Ook procureur-generaal Frank spreekt van een aanslag met terroristische achtergrond. Hij leidt namens het hoogste Duitse federale gerechtshof in Karlsruhe het onderzoek naar de aanslag.

De verdachte die maandagavond werd gearresteerd, is dinsdagavond vrijgelaten. Dat zou betekenen dat de dader nog vrij rondloopt. De politie roept mensen op waakzaam te zijn. Het hoofd van de Duitse federale recherche Münch waarschuwde dinsdagmiddag voor nieuwe aanslagen.

De vrachtwagen had naast de chauffeur een bijrijder die volgens de politie ter plaatse is overleden. Hij is doodgeschoten. Het wapen waarmee dat is gebeurd, is nog niet gevonden. Volgens Duitse media was de bijrijder de Poolse chauffeur die oorspronkelijk op de vrachtwagen reed en onderweg was van Italië naar Polen. Volgens zijn Poolse werkgever is het onmogelijk dat hij een aanslag zou hebben willen plegen.

De aanslag is dinsdagavond opgeëist door IS. Islamitische Staat liet via haar persbureau Amaq weten dat man die op de menigte inreed een IS-strijder is. Duitse terreurexperts noemen de verklaring geloofwaardig.

Schok

Kanselier Merkel zei dinsdagmorgen in een persconferentie dat het "voor ons allemaal bijzonder moeilijk te verdragen is als bevestigd wordt dat deze daad is begaan door een mens die in Duitsland om bescherming en asiel heeft gevraagd".

Als dat het geval blijkt te zijn, is dat "bijzonder weerzinwekkend". "We willen er niet mee leven dat de angst voor het kwaad ons verlamt", aldus de kanselier. Ze benadrukte dat Duitsland "de kracht zal vinden zo te leven zoals wij in Duitsland willen leven: vrij, met elkaar en open".

Erklärung Kanzlerin [#Merkel](#): Die Kraft finden für das Leben, wie wir es in Deutschland leben wollen: frei, miteinander, offen [#Breitscheidplatz](#)
pic.twitter.com/44Btve2em9

— Steffen Seibert (@RegSprecher) [December 20, 2016](#)

Het veiligheidskabinet voor crisissituaties is dinsdagmiddag bijeengekomen. Daarna bezochten Merkel, minister De Mazière van Binnenlandse Zaken, Steinmeier van Buitenlandse Zaken en burgemeester Müller van Berlijn de Breitscheidplatz. Ze legden er bloemen neer en hielden een minuut stilte. Dinsdagavond is er een [herdenkingsdienst in de Gedächtniskirche](#) gehouden, waar onder meer Merkel en president Gauck bij aanwezig waren.

De schok in Duitsland is groot na de aanslag. De kerstmarkten in Berlijn blijven vandaag gesloten. Kerstmarkten hebben in Duitsland een speciale betekenis, veel mensen komen er graag samen. Merkel noemde de kerstmarkt vanmorgen in haar persconferentie "een plaats waar we het leven vieren". De politie maakte vanmiddag bekend dat de veiligheidsmaatregelen in Berlijn duidelijk zullen worden verscherpt. Er zullen meer politieagenten met machinepistolen op straat zijn en betonnen barrières worden geplaatst bij kerstmarkten. Ook zal de aanslag gevolgen hebben voor de traditionele oud-en-nieuwviering bij de Brandenburger Tor.

Draagvlak

Duitsland werd eerder dit jaar, in juli, ook al opgeschrikt door terreuraanslagen. In een trein in Würzburg viel een 17-jarige asielzoeker reizigers aan met een bijl en een mes, waarbij vijf mensen gewond raakten. In Ansbach pleegde een 27-jarige vluchteling uit Syrië een zelfmoordaanslag met een bom. Daarbij raakten vijftien mensen gewond. [Merkel verloor](#) daarna aan populariteit en aan draagvlak voor haar vluchtelingenbeleid en de rechts-populistische AfD steeg in de peilingen. Nu de aanslag zoveel groter is en er zeker twaalf doden zijn gevallen, zal de impact nog groter zijn.

Na de aanslagen van deze zomer herhaalde Merkel haar boodschap in de vluchtelingen crisis 'wir schaffen das'. In september [gaf ze toe](#) dat er fouten zijn gemaakt in de vluchtelingenpolitiek en zei ze dat ze haar 'wir schaffen das'

inmiddels liever niet meer herhaalt, omdat "er zoveel in gelegd wordt" dat het een soort lege huls is geworden.

Binnen de CDU/CSU is er veel verdeeldheid over Merkels beleid. Horst Seehofer, de leider van de Beierse zusterpartij CSU, heeft voortdurend kritiek op haar. Hij heeft ook vandaag weer een nieuwe koers in het asielbeleid geëist. Merkel zegt vast te houden aan haar politiek, maar heeft het afgelopen jaar ook ingestemd met een duidelijk strikter asielbeleid. Begin december besloot het partijcongres van de CDU tot een [rechtserre koers](#) voor de verkiezingen van volgend jaar. Dit alles maakt Merkels positie als kanselier en als lijsttrekker voor de Bondsdagverkiezingen nog moeilijker.

Angst

De aanslag veroorzaakt behalve angst voor nieuwe aanslagen ook angst voor meer polarisatie en meer agressie in de hetze tegen vluchtelingen. Redacteur Andrea Backhaus schrijft in een commentaar op de website van [weekblad Die Zeit](#) dat direct op de aanslag in Berlijn een open oproep tot polarisatie volgde. Ze is bezorgd dat het debat over vluchtelingenpolitiek en uitzetting nu nog scherper en agressiever zal worden gevoerd. "Dat de dader vermoedelijk een moslim is, zal de kern worden van veel discussies. En dat is uiterst zorgelijk."

"Al maanden branden in Duitsland regelmatig asielzoekerscentra, worden jonge Syriërs, Irakezen of Afghanen op straat in elkaar geslagen, vliegen stenen op opvanglocaties en verzamelen zich Pegida en AfD-aanhangers op marktplaatsen en roepen: 'Ausländer raus'. Islamofoob gedachtegoed klinkt luider dan ooit", aldus Die Zeit.

Ook andere commentatoren vrezen de gevolgen voor de Duitse samenleving. "De nachtmerrie is waar geworden", [schrijft de FAZ](#). "De schok over zoveel gruwelijkheid zal niet zo snel over zijn." De aanslag in Berlijn laat zien dat ook Duitsland kwetsbaar is, [schrijft Spiegel Online](#). "Het is daarom des te belangrijker nu het hoofd koel te houden." Hoe om te gaan met deze angst, vraagt de [Tagesspiegel](#) zich af. Het is niet alleen de angst om slachtoffer van een aanslag te worden, maar er is ook het gevaar van de reacties op de aanslag: Duitsland moet niet worden vergiftigd door kortzichtige reacties.

AfD

De AfD greep de aanslag aan om Merkel aan te vallen. AfD-prominent Pretzell twitterde maandagavond dat het "Merkels doden" zijn die bij de aanslag zijn omgekomen. Later werd op twitter ook de hashtag *Terrorkanzlerin* (terreurkanselier) gebruikt. Partijvoorzitter Petry schreef dinsdag op Facebook:

"We mogen ons geen illusies maken. Het milieu waarin zulke daden kunnen gedijen, is in de afgelopen anderhalf jaar achteloos en systematisch geïmporteerd." Duitsland is volgens Petry niet meer veilig. "Het is de plicht van de bondskanselier u dat mee te delen. Omdat ze dat niet doet, zal ik het doen."

Duitse media en politici reageerden verontwaardigd op de commentaren van de AfD. Daarmee criminaliseert de partij haar politieke tegenstanders en Merkels vluchtelingenbeleid, schreef [FAZ-redacteur Jasper von Altenbockum](#). "Het vocabulair stamt uit de wapenkamer van het politieke extremisme."

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/19411/duitsland-in-shock-na-aanslag-kerstmarkt-berlijn>